

**महाराष्ट्र विधानपरिषद**  
**दिवसाच्या कामकाजाचा क्रम**  
**मंगळवार, दिनांक १९ डिसेंबर, २०२३**  
**(सकाळी १०.१५ ते ११.३० वाजेपर्यंत)**

(क) अर्धा-तास चर्चा – म.वि.प. नियम ९२ अन्वये – (सकाळी १०.१५ ते ११.०० वाजेपर्यंत)

(सोमवार, दिनांक १९ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या परंतु प्रलंबित असलेल्या अर्धा-तास चर्चेच्या सूचना) [अनुक्रमांक १ व २ ]

(१) सर्वश्री प्रविण दटके, चंद्रशेखर बावनकुळे, निलय नाईक, वि.प.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"नागपूर महानगरपालिकेतर्गत, "Remediation of Landfill site through Biomining of Legacy Waste Disposal of Excavated Materials and Reclamation of Land at Bhandewadi Site, Nagpur" या कामाचे टेंडर दिनांक २२ जून, २०२३ रोजी जाहीर झाले असणे, तदनंतर यावर दिनांक २८ जून, २०२३ रोजी प्री-बीड मीटिंग झाली असणे, या विशिष्ट टेंडर प्रक्रियेत अतिशय गंभीर स्वरूपाचे गैरव्यवहार सुरू असल्याची तक्रार आयुक्त, नागपूर महानगरपालिका यांच्याकडे अनेक संस्थांनी केली असणे, विशिष्ट कंपनीस मदत मिळावी म्हणून सीव्हीसी नियमबाह्य, इतर समान टेंडर प्रक्रियेबाह्य जाऊन अतिशय प्रतिबंधात्मक अशा अटी शर्ती ठेवणे, प्री बीड प्रक्रियेत इतर कंपनीच्या प्रश्नांना काहीच उत्तर न देता परस्पर प्री बीड प्रक्रिया समाप्त करणे असे प्रकार निदर्शनास आल्याची लेखी तक्रार लोकप्रतिनिधींनी केली असणे, तक्रारीच्या अनुषंगाने कोणतीच कार्यवाही न करता संपूर्ण प्रकाराकडे प्रशासनाने दुर्लक्ष केले असणे, सीव्हीसी नियमांना डावलून होत असलेल्या निविदा प्रक्रिया तात्काळ स्थगित करणेकामी शासनाने निर्देश देण्याची आवश्यकता, महानगरपालिका प्रशासनामार्फत जनतेच्या पैशाचा गैरव्यवहार थांबवून दोषी अधिकाऱ्यांवर शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(२) **सर्वश्री अमोल मिटकरी**, विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण **वि.प.स.** पुढील सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"शिवनी (जि.अकोला) येथे सन १९४३ मध्ये ब्रिटीश शासनाच्या काळात विमानतळाची उभारणी करण्यात येणे, सदर विमानतळाच्या विस्तारीकरणासाठी माहे डिसेंबर, २०१९ मध्ये मा.जिल्हाधिकारी, अकोला यांना २२.२४ हेक्टर जमिनीची आवश्यकता असल्याचे स्पष्ट करणे व त्याप्रमाणे डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठाच्या मालकीची एकूण ६०.६८ हेक्टर जमीन संपादित करण्यात येणे, त्याकरीता जवळपास रुपये १०० कोटी निधीची आवश्यकता असणे, त्यासंदर्भात मा.मुख्यमंत्री महोदयांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक ७ फेब्रुवारी, २०२१ रोजीच्या बैठकीत अकोला (शिवनी) विमानतळाच्या विकास व विस्तारीकरणाबाबत व्यवहार्यताबाबतचा अभ्यास करून त्याबाबतचा अहवाल करण्याचे सुचविणे, अकोला शहरापासून लगतच शेगाव तीर्थक्षेत्र, कारंजा येथील श्री गुरु मंदिर तीर्थक्षेत्र, काटोल, बुलढाणा येथे श्री संत गुलाबबाबा तीर्थक्षेत्र तसेच नरनाळा अभयारण्यासारखे पर्यटन स्थळे असणे, डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठ असणे, अकोला व खामगाव येथील एमआयडीसीमध्ये मोठ्या प्रमाणात उद्योग असून औद्योगिककरणाची वाढ करण्याचे व त्याचबरोबर बेरोजगारांना रोजगार उपलब्ध होण्याच्या अनुषंगाने अकोला विमानतळाचे विस्तारीकरण करण्याची नितांत आवश्यकता व त्याबाबत स्थानिक नागरीक व उद्योजकांकडून होत असलेली मागणी, सबब, विमानतळाची गरज लक्षात घेता याबाबत करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(मंगळवार, दिनांक १२ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या परंतु प्रलंबित असलेल्या अर्धा-तास चर्चेच्या सूचना) [अनुक्रमांक ३ व ४]

(३) **श्री. अंबादास दानवे**, अॅडअनिल परब, श्री.सुनिल शिंदे, **वि.प.स**

"मराठवाडा मुक्तीसंग्रामाचे अमृतमहोत्सवी वर्ष साजरे

करण्यासाठी सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात येत नसल्याबाबत" या विषयावरील श्री.अंबादास दानवे, वि.प.स. यांचा तारांकित प्रश्न क्रमांक २०५८५ ला दिनांक २ ऑगस्ट, २०२३ रोजी दिलेल्या उत्तरातून उद्भवणाऱ्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

(४) श्री.रमेश पाटील, श्रीमती उमा खापरे, श्री.प्रविण दरेकर, वि.प.स

"नवी मुंबई-सायन-पनवेल मार्गावरील वाशी गाव येथे बस थांब्याचे शेड नसल्याबाबत" या विषयावरील सर्वश्री रमेश पाटील, प्रविण दरेकर, प्रसाद लाड, अॅड निरंजन डावखरे, श्री.विजय उर्फ भाई गिरकर, वि.प.स. यांचा दिनांक १८ जुलै, २०२३ रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या अतारांकित प्रश्नोत्तराची यादी क्रमांक ६ मधील अता.प्र.क्र.१७४२७ ला दिलेल्या उत्तरातून उद्भवणाऱ्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

(बुधवार, दिनांक १३ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेली परंतु प्रलंबित असलेली अर्धा-तास चर्चेची सूचना) [अनुक्रमांक ५]

(५) श्री.रामदास आंबटकर, श्रीमती उमा खापरे, श्री.रमेश पाटील, वि.प.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"विदर्भ अॅग्रो सोल्युशन (जि.वर्धा) यांचेमार्फत शेतकऱ्यांसोबत हळद लागवडीकरीता करार करण्यात येणे, सदर शेतकऱ्यांनी उत्पादन केलेली हळद विदर्भ अॅग्रो सोल्युशनला विकली असता त्यांचे धनादेश काही शेतकऱ्यांना तीन महिन्यांनंतर देण्यात आले असणे, सदर धनादेश न वटल्याने शेतकऱ्यांमध्ये चिंतेचे वातावरण निर्माण होणे, सदर शेतकरी विदर्भ अॅग्रो सोल्युशनच्या कार्यालयात गेले असता सदर कार्यालय बंद असणे, संबंधित अॅग्रो सोल्युशन संचालकांचाही फोन बंद असणे, त्यामुळे विदर्भ अॅग्रो सोल्युशनकडे शेतकऱ्यांची लाखो रुपयांची थकबाकी असणे, सदर थकबाकी मिळणेसाठी वारंवार विदर्भ अॅग्रो सोल्युशनच्या कार्यालयात जाऊनही कोणतेही उत्तर न मिळणे, सहा महिने उलटूनही हळद विक्री केलेले पैसे न मिळाल्याने शेतकऱ्यांना अडचणीचा सामना करावा लागणे, संबंधित संचालकांवर कोणतीही

कार्यवाही न होणे, याकडे शासनाचे होत असलेले दुर्लक्ष, याबाबत शासनाने करावयाची उपाययोजना व कार्यवाही."

(गुरुवार, दिनांक १४ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या परंतु प्रलंबित असलेल्या अर्धा-तास चर्चेच्या सूचना) [अनुक्रमांक ६ व ७ ]

(६) सर्वश्री सुनिल शिंदे, विलास पोतनीस, अॅड.अनिल परब, वि.प.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"सद्यःस्थितीत वेगवेगळ्या प्रकारच्या साथीच्या आजारांनी मुंबईकरांसह राज्यातील जनता त्रस्त झाली असणे, वैद्यकीय असहायतेचा गैरफायदा घेत मुंबईसह राज्यातील अनेक खाजगी पॅथॉलॉजी लॅबमधून रुग्णांच्या तपासण्यांच्या नावाखाली मोठ्या प्रमाणावर लूट करण्यात येणे, आरोग्य विभागाने डॅंग्यूच्या तपासणीसाठी रुपये सहाशे व स्वाईन फ्ल्यूच्या तपासणीसाठी रुपये साडेतीन ते पाच हजार दर मर्यादा निश्चित केली असणे, राज्यातील खाजगी पॅथॉलॉजी लॅबकडून मनमानी पद्धतीने रुग्णांकडून पैसे घेण्यात येणे, डॅंग्यू व स्वाईन फ्ल्यू यांसारख्या आजारांची लागण झाल्यावर खाजगी पॅथॉलॉजी लॅबकडून त्यांची पिळवणूक करण्यात येणे, रक्त नमूने बरेच असल्यामुळे रुग्णांना तातडीने रक्त तपासणीचा अहवाल मिळण्याकरिता खाजगी पॅथॉलॉजी लॅबकडून अतिरिक्त पैसे आकारण्यात येणे, घरी रक्त तपासून देण्याच्या सुविधेकरिता पॅथॉलॉजी लॅबकडून दुप्पट आकारणी केली जाणे, खाजगी पॅथॉलॉजी लॅबकडून होत असलेली रुग्णांची आर्थिक पिळवणूक थांबविण्यासाठी दिनांक २८ सप्टेंबर, २०१६ रोजी सार्वजनिक आरोग्य विभागाने या तपासण्यांसाठी प्रत्येकी ६०० रुपयांपेक्षा जास्त शुल्क न आकारण्याचे निर्देश देणे, खाजगी पॅथॉलॉजी लॅबकडून सदरहू निर्देशांचे सर्रास होत असलेले उल्लंघन, डॅंग्यूची तपासणी वगळता अन्य तपासण्यांवर शासनाचे कोणतेही नियंत्रण नसणे, खाजगी पॅथॉलॉजी लॅबमध्ये आरोग्य तपासणीचा दिवसेंदिवस वाढत चाललेला गैरकारभार रोखणे, यावर शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(७) **अॅड.अनिल परब**, सर्वश्री सुनिल शिंदे, आमश्या पाडवी, **वि.प.स.** पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणामधील अधिक्षक अभियंता, कार्यकारी अभियंता यांनी विस्तारीत मुंबई नागरी पायाभूत प्रकल्प व बाह्यक्षेत्र रस्ते विकास योजना प्रकल्पांतर्गत होणाऱ्या रस्त्यांच्या व उड्डाणपुलांच्या कामांमधील प्रगतीपथावर असलेल्या व पूर्ण झालेल्या रस्त्यांच्या कामात सबग्रेड लेयरची कामे केली नसणे, उड्डाणपुलांच्या प्रत्येक पाईल फाऊंडेशनच्या खोलीमध्ये ५ मिटर अधिकची खोली दाखवून अधिकाऱ्यांनी ठेकेदारांसोबत भागीदारी करून देयके मंजूर करणे, सदर अनियमिततेमुळे एकूण रुपये ६०० कोटी वा त्यापेक्षा अधिकचा गैरव्यवहार झाल्याचे निदर्शनास येणे, सदर गैरव्यवहाराबाबत मा.लोकप्रतिनिधींनी वारंवार शासनाकडे तसेच मा.आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण यांचेकडे तक्रार केलेली असणे, सदर गैरव्यवहाराबाबत संबंधित अधिकाऱ्यांनी तक्रारदाराला ठेकेदाराकरवी धमकी दिलेली असणे, मा.प्रधान सचिव (न. वि. -२) यांनी सदर गैरव्यवहाराची चौकशी करून संबंधित अधिकाऱ्यांकडील कार्यभार काढून घेण्याची मागणी केली असणे, मा.आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण यांनी सदर कामाची चौकशी आय. आय. टी. मुंबई यांचेमार्फत करण्याकरीता मान्यता देऊनही सदर कामांबाबत कोणतीही चौकशी वा कार्यवाही न होणे, माहे मे, २०२३ मध्ये तत्कालीन आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण यांनी दक्षता विभागाच्या अहवालानुसार अधिक्षक अभियंता, कार्यकारी अभियंता व उप-अभियंता यांचेकडील वरील नमूद सर्व कामांचे अधिकार काढलेले असणे, परंतु दरम्यानच्या कालावधीत आयुक्तांची बदली झाल्यानंतर प्रमुख अभियांत्रिकी यांनी अवघ्या २० दिवसांत दिनांक १४ जून, २०२३ रोजी कार्यालयीन परिपत्रक क्र. १६१/६-२३ निर्गमित करून संबंधित अधिकाऱ्यांना पुन्हा कामे देऊन मा. मुख्यमंत्री व आयुक्त यांनी दिलेल्या आदेशांचे उल्लंघन करणे, आजपावेतो संबंधित दोषींवर कोणतीही कारवाई न होणे, सदर गैरव्यवहाराची चौकशी पूर्ण होईपर्यंत संबंधित दोषी अधिकारी यांच्याकडील कामांचे अधिकार काढून संबंधित प्रकरणी

आढळून आलेल्या दोषींना त्वरित निलंबित करून कारवाई करण्याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(सोमवार, दिनांक १८ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या परंतु प्रलंबित असलेल्या अर्धा-तास चर्चेच्या सूचना) [अनुक्रमांक ८ व ९ ]

(८) सर्वश्री विलास पोतनीस, सुनिल शिंदे, अॅड.अनिल परब, वि.प.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"संपूर्ण महाराष्ट्रात सुमारे १०,००० गिरीभ्रमण आणि गिर्यारोहण यांचे आयोजक आणि संस्था असणे, परंतु या आयोजक आणि संस्थांकडून सुरक्षिततेच्या दृष्टीने उपक्रम राबविले जात नसणे, त्यामुळे गिरीभ्रमण आणि गिर्यारोहण दरम्यान प्राणघातक अपघात होताना दिसणे, गेल्या तीन दशकांत गिरीभ्रमण, गिर्यारोहण आणि इतर साहसी उपक्रमांत सहभाग घेणा-यांची संख्या वाढलेली असणे, परंतु याकरिता योग्य अनुभव आणि साधनसामुग्री, कुशल संघटन आणि सुरक्षिततेसाठी उपाययोजना यांकडे या बहुतेक उपक्रमात गांभीर्याने लक्ष दिले जात नसणे, त्यामुळे अतिरंजित जाहिरातींना बळी पडून अननुभवी, उत्साही पर्यटक आकर्षित होणे, आयोजकांकडून मात्र "सुरक्षा" या विषयाकडे दुर्लक्ष केले जाणे आणि त्यामुळे अपघातांची संख्या वाढणे, त्याकरिता या उपक्रमात कठोर नियमन गरजेचे असणे, शासनाकडून काही प्रमाणात अशा उपक्रमावर बंदी घालण्याचा तात्कालिक उपाय करण्यात येणे, परंतु जीवितहानी रोखण्यासाठी मजबूत, कठोर आणि समंजस नियमन व्यवस्थेची गरज असणे, या गंभीर प्रश्नांकडे शासनाने गांभीर्याने लक्ष घालून गिरीभ्रमण आणि गिर्यारोहण आणि इतर साहसी उपक्रमांत सहभाग घेणा-या पर्यटकांच्या सुरक्षिततेच्या दृष्टीने कठोर नियमन अंमलात आणण्याकरिता शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना.

- (९) श्रीमती उमा खापरे, सर्वश्री प्रविण दरेकर, रमेशदादा पाटील, वि.प.स. पुढील सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"राज्यात गंगा स्नानाचे महत्व प्राप्त असलेल्या आणि लाखोंची तहान भागविणारी इंद्रायणी नदी (ता.मावळ, जि.पुणे) तिच्या उगम स्थानातूनच जलप्रदुषित झालेली असणे, औद्योगिक आणि नागरी भागातील मैला आणि रसायन मिश्रित सांडपाण्यामुळे नदीच्या पावित्र्यासह लाखो जलचर आणि नागरिकांचे आरोग्य धोक्यात आले असणे, वारंगवाडी लगतच्या इंद्रायणी-आंद्रा नदी संगमापासून पुढे नदीकाठच्या गावाची संख्या वाढत असल्याने इंद्रायणी नदीचे स्वच्छ पाणी प्रदुषित होणे, राज्य प्रदूषण नियंत्रण मंडळासह स्थानिक स्वराज्य संस्था आणि महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाच्या दुर्लक्षामुळे इंद्रायणी नदी प्रदुषित होणे, पुणे महानगरपालिका व पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिका परिसरात व पीएमआरडीए क्षेत्रातील हॉटेलमधील टाकाऊ पदार्थांच्या ओल्या कचऱ्यापासून गॅस निर्मिती करणाऱ्या कंपनीचे विनाप्रक्रिया सांडपाणी थेट ओढ्यात सोडल्याने ते पाणी नदीला येऊन मिळत असल्यामुळे जलप्रदुषण होणे, इंद्रायणी नदीच्या काठावर ठिकठिकाणी बंधारे बांधून ग्रामपंचायतीने आपापल्या गावांच्या पाणी योजना केल्या असून, त्यात कामशेत पासून नाणे, नवीन, उकसान, नानोली, साई, पारवाडी, घोणशेत, कचरेवाडी, वाउंड, कान्हे, नायगाव, जांभूळ, साते, सांगवी, वारंगवाडी, कातवी, आंबी इत्यादी गावांचा समावेश असणे, इंद्रायणी नदी पुढे पिंपरी चिंचवड मार्गे देहू आळंदी या परिसरातून पुढे जात असताना औद्योगिक क्षेत्रातून येणारे रसायनमिश्रित पाणी आणि मोठ्या प्रमाणात घरगुती मैला मिश्रित सांडपाणी हे या नदीत मिसळत असल्याने या नदीला प्रदूषणमुक्त करण्याची मागणी पर्यावरणस्नेही बरोबरच सर्वसामान्य जनतेतूनही होत असणे, यावर शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(ख) म.वि.प. नियम ९७ अन्वये अल्पकालीन चर्चा — (सकाळी ११.०० ते ११.३० वाजेपर्यंत)

सर्वश्री गोपिचंद पडळकर, प्रवीण दटके, रमेश कराड, वि.प.स. याची म.वि.प. नियम ९७ अन्वये अल्पकालीन चर्चा —

"श्री साईबाबा समाधी मंदिर परिसरात द्वारका माई, गणपती मंदिर, शनी मंदिर, महादेव मंदिर, श्री तात्या गणपत कोते पाटील समाधी, श्री भाऊ महाराज कुंभार समाधी, श्री V. P. नय्यर समाधी, श्री नानावली समाधी, श्री अब्दुल बाबा समाधी इत्यादी, साईबाबा मंदिर परिसरात पवित्र समाधी मंदिर असणे, या सर्व समाधींचा कारभार पाहण्यासाठी श्री साईबाबा संस्थान विश्वस्त व्यवस्था शिर्डी अधिनियम २००४ पारित करण्यात आलेला असणे, मंदिर व्यवस्थापनासाठी मुख्याधिकारी, भाप्रसे दर्जाचा अधिकारी असणे, या सर्व समाधींना देशभरातून दर्शनासाठी आलेल्या भक्तांकडून मोठ्या प्रमाणात देणग्या (दान) दिल्या जात असणे, तसेच त्याकरिता सर्व मंदिरात / समाधी ठिकाणी श्री साईबाबा संस्थानाकडून दान पेट्या ठेवण्यात आलेल्या असणे, मात्र मुख्य साईबाबा मंदिर परिसरातील त्याला अपवाद श्री अब्दुल बाबा समाधीच्या ठिकाणी ठेवण्यात आलेली दानपेटी समाधी मंदिराच्यामध्ये न ठेवता दानपेटी बाहेर ठेवण्यात आलेली असून सदर बाब उघडकीस येणे, सदर समाधी ठिकाणी देशभरातून आलेल्या भक्तांकडून देण्यात येणारे लाखो रुपयांचे दान काही लोक स्वतः गोळा करून घरी घेऊन जात असल्याचे निदर्शनास येणे, मात्र देवस्थानतील अधिकाऱ्यांचे दुर्लक्ष होणे, मंदिर देवस्थान अधिनियमाच्या कलम १७ (छ) नुसार विश्वस्त व्यवस्थेच्या मालमत्तांची वेळोवेळी तपासणी करणे आणि अशा मालमत्तांवर कोणतेही अतिक्रमण झाले असल्यास, ते दूर करण्यासाठी तातडीने उपाययोजना करणे, हे समितीचे कर्तव्य असते मात्र असे असताना अनधिकृतरीत्या समाधी जवळील पैसे घरी नेणे आणि सदर गोष्टींकडे मंदिर विश्वस्त आणि मंदिर प्रशासनाचे दुर्लक्ष्य होत असणे, आणि सदर लोकांवरती आजपर्यंत प्रशासनाकडून कोणतीच कारवाई करण्यात न येणे, या संदर्भात असंख्य साई भक्तांमध्ये पसरत असलेला असंतोष परिणामी शासनाने या गंभीर प्रकरणाची तातडीने चौकशी करून संबंधितांवर फौजदारी कारवाई करण्याची आवश्यकता."



(दुपारी १२.०० वाजता)

एक : प्रश्नोत्तरे

(क) तारांकित प्रश्न

(ख) अतारांकित प्रश्नोत्तराची पहिली, दुसरी, तिसरी, चौथी, पाचवी, सहावी, सातवी, आठवी, नववी व दहावी यादी सभागृहाच्या पटलावर ठेवणे.

दोन : कागदपत्रे सभागृहाच्या पटलावर ठेवणे —

गृहनिर्माण मंत्री : "महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास प्राधिकरण यांचा सन २०२२-२०२३ या वर्षाचा प्रशासन अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

तीन : म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सूचनांची निवेदने —

(शुक्रवार, दिनांक १५ डिसेंबर, २०२३ व सोमवार, दिनांक १८ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेली प्रलंबित म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सूचनेचे निवेदन) — [अनुक्रमांक (१) ] —

(१) श्री.आमश्या पाडवी, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक ७ वर सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री निवेदन करतील :-

"नंदुरबार जिल्ह्यातील आरोग्य विभागातील विविध समस्यांबाबत."

(सोमवार, दिनांक १८ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेली प्रलंबित म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सूचनेचे निवेदन) – [अनुक्रमांक (२) ] –

(२) श्री.अंबादास दानवे, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक १३ वर महसूल मंत्री निवेदन करतील :-

"भिवंडी-कल्याण-शिळफाटा रस्त्याच्या रुंदीकरणातील बाधित शेतकऱ्यांना त्यांच्या जमिनीचा मोबदला मिळण्याबाबत."

(३) श्री.सचिन अहिर, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक १६ वर सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री निवेदन करतील :-

"मुंबई पालिकेच्या परळ येथील केईएम रुग्णालयात शस्त्रक्रिया, सोनोग्राफीसाठी रुग्णांना दोन ते तीन महिन्यांनंतरची तारीख देण्यात येत असल्याबाबत."

(४) श्री.जयंत पाटील, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक ११ वर क्रीडा व युवक कल्याण मंत्री निवेदन करतील :-

"नेहुली (ता.अलिबाग, जि.रायगड) येथील जिल्हा क्रीडा संकुलाच्या झालेल्या दुरवस्थेबाबत."

चार : म.वि.प. नियम ९७ अन्वये अल्पकालीन चर्चा –

(सोमवार, दिनांक ११ डिसेंबर, २०२३, मंगळवार, दिनांक १२ डिसेंबर, २०२३, बुधवार, दिनांक १३ डिसेंबर, २०२३, गुरुवार, दिनांक १४ डिसेंबर, २०२३, शुक्रवार, दिनांक १५ डिसेंबर, २०२३ व सोमवार, दिनांक १८ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या प्रलंबित

म.वि.प. नियम ९७ अन्वये अल्पकालीन चर्चा) — [अनुक्रमांक (१) व (२) ] —  
(चर्चा पुढे सुरु व मंत्र्यांचे उत्तर)

(१) सर्वश्री अंबादास दानवे, अभिजीत वंजारी, सचिन अहिर, शशिकांत शिंदे, अशोक ऊर्फ भाई जगताप, कपिल पाटील, अॅड.अनिल परब, सर्वश्री नरेंद्र दराडे, सतेज उर्फ बंटी पाटील, एकनाथराव खडसे, राजेश राठोड, सुधाकर अडबाले, धीरज लिंगाडे, विलास पोतनीस, जयंत पाटील, किरण सरनाईक, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.सुनिल शिंदे, डॉ.प्रज्ञा सातव, वि.प.स. यांची म.वि.प. नियम ९७ अन्वये अल्पकालीन चर्चा —

"राज्यात माहे नोव्हेंबर महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात पडलेल्या अवकाळी पाऊस व गारपिटीमुळे २२ जिल्ह्यातील सुमारे साडेचार लाख हेक्टरपेक्षा जास्त पिकांचे झालेले नुकसान, सद्यःस्थितीत पंचनामे काम संधगतीने सुरु असल्याने नुकसानीचा आकडा वाढण्याची शक्यता असणे, अवकाळी पावसामुळे शेतकऱ्यांनी खरीप हंगामात काढून ठेवण्यात आलेल्या पिकांचेही नुकसान झाले असल्याने पंचनामा करताना उक्त नुकसानीचा समावेश करण्याची आवश्यकता असणे, अवकाळी पावसामुळे १० जणांचा मृत्यू झाला असून शेकडो पशुधनही शेतकऱ्यांनी गमावले असणे, पावसामुळे ऊसाची तोड थांबल्याने गळीत हंगामावरही विपरीत परिणाम होण्याची शक्यता असणे, मिर्चौंग चक्रीवादळामुळे राज्यातील पर्यावरणीय वातावरणात प्रचंड बदल झाला असून पाऊस व वातावरणातील बदलामुळे पुन्हा राज्यातील उरलेली पिके नुकसानीच्या उंबरठ्यावर आली असणे, अवकाळी पावसामुळे नुकसान न झालेल्या पिकांवर पांढरी बुरशी, करपा व अन्य बुरशीजन्य रोगाची तसेच कीड रोगाची लागण होण्याची शक्यता निर्माण झालेली असणे, अवकाळी पाऊस व मिर्चौंग चक्रीवादळामुळे राज्यातील संपूर्ण मच्छिमारी ७ ते १० दिवस बंद राहिल्यामुळे मच्छिमारांचे लाखो रुपयांचे नुकसान झालेले असणे, तथापि, शासनाने अद्याप या नुकसानीचे पंचनामे केले नसणे, राज्यात झालेली अतिवृष्टी, त्यानंतर पडलेल्या दुष्काळाची मदत अद्याप शेतकऱ्यांना मिळालेली नसणे, पीक विमा कंपन्यांच्या मुजोरपणामुळे शेतकरी पीक विम्यापासूनही वंचित राहिले असणे, एकाच वर्षात अतिवृष्टी, दुष्काळ व अवकाळीमुळे राज्यातील शेतकरी पूर्णतः उध्वस्त झाला असल्यामुळे पीक कर्ज फेडण्यासही असमर्थ असणे, राज्यसरकारने शेतकऱ्यांचा सात-बारा कोरा करण्याचा निर्णय घेण्याची आवश्यकता असणे, तसेच सोयाबीन, कापूस व संत्री उत्पादन खर्च प्रचंड वाढले

असून बाजारात मिळणारा भाव अत्यल्प असणे, त्यातच येलो मोझॅक, बॉडअळी व पेरणी केल्यानंतर पाऊस न पडल्याने सोयाबीन-कापसाचे झालेले प्रचंड नुकसान, त्यामुळे उत्पादनात झालेली प्रचंड घट, काढणी खर्चही परवडत नसल्याने अनेक शेतकऱ्यांनी उभ्या पिकात शेळ्या-मेंढ्या सोडल्या असणे, सोयाबीन, कापूस व संत्रा उत्पादक शेतकरी आत्महत्येच्या उंबरठ्यावर उभा असणे, तसेच पोखरा योजनेतून शेडनेट उभारण्यासाठी बँक व कृषी विभागाकडून शेतकऱ्यांना मदत दिली जात असणे, तथापि, वादळी वाऱ्यात सदरहू शेडनेट वाहून गेल्यावर नुकसान भरपाई मिळण्यासाठी कोणताही विमा नसणे, त्याचप्रकारे पशुधन नुकसानग्रस्तांना विमा नसणे, याबाबत शासनाकडून आश्वासनांचा पाऊस पाडणे, परंतु त्याबाबत कोणतीही ठोस कार्यवाही होत नसल्याचे दिसून येणे, त्यामुळे शेतकऱ्यांमध्ये निर्माण झालेली शासनाप्रती असंतोषाची भावना, याबाबत शासनाने तातडीने निधी उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने शासन स्तरावर तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

- (२) **सर्वश्री प्रविण दरेकर**, रामराजे नाईक-निंबाळकर, डॉ.मनिषा कायंदे, प्रा.राम शिंदे, सर्वश्री विक्रम काळे, किशोर दराडे, सुरेश धस, सतिश चव्हाण, विजय उर्फ भाई गिरकर, अब्दुल्लाहखान दुराणी, प्रसाद लाड, अनिकेत तटकरे, चंद्रशेखर बावनकुळे, अमोल मिटकरी, प्रविण पोटे-पाटील, निरंजन डावखरे, निलय नाईक, रामदास आंबटकर, रणजितसिंह मोहिते-पाटील, रमेशदादा पाटील, रामराव पाटील, रमेश कराड, प्रविण दटके, गोपिचंद पडळकर, वसंत खंडेलवाल, श्रीकांत भारतीय, उमा खापरे, ज्ञानेश्वर म्हात्रे, महादेव जानकर, **वि.प.स. यांची म.वि.प. नियम ९७ अन्वये अल्पकालीन चर्चा —**

"राज्यात ज्या शेतकऱ्यांनी सन २०१९ नंतर शेतीचे नवीन खाते उघडले आहे त्या शेतकऱ्यांना पीएम किसान योजना व नमो शेतकरी महासन्मान निधी योजना या योजनांचा लाभ मिळत नसणे, राज्यात झालेल्या अवकाळी पावसामुळे रब्बी पेरण्यांची चिंता सतावत असताना काढणी झालेल्या खरीपांच्या पिकांना योग्य भाव मिळेल की नाही अशी चिंता शेतकऱ्यांना भेडसावत असणे, राज्यात कापूस, सोयाबीन, तूर, धान, कांदा, केळी, संत्रा या पिकांचे नासाडी झाली असणे, सोयाबीनचे दर हमी भावापेक्षा खाली गेल्याचे निदर्शनास येणे, कमी व अवकाळी पावसामुळे दाटलेली दुष्काळी छाया आणि किडरोगाच्या प्रकोपामुळे कापूस व सोयाबीनच्या उत्पादनात खुपच घट झाली असणे, केंद्र सरकारने कांद्याची किमान निर्यातमूल्य (एमईपी) थेट ८०० डॉलर प्रतिटन

करण्याचा निर्णय घेतल्याने कांदा निर्यातीला खिळ बसल्याचे निदर्शनास येणे, राज्य शासनाने शेतकऱ्यांना २ ऐवजी ३ हेक्टरपर्यंत मदत केली असणे, एनडीआरएफ निकषाप्रमाणे केंद्र सरकारने ४० तालुके दुष्काळग्रस्त घोषित केले असून उर्वरित सर्व तालुक्यांची जबाबदारी राज्य शासनाने घेतली असणे, जे नुकसान झाले आहे त्यासह शेतकऱ्यांच्या यापुर्वीच्या देखील सर्व नुकसानीची भरपाई देण्यास सरकार कटीबद्ध असणे, पैंगंगा ते वैनगंगा जोडणी प्रकल्पास मान्यता देण्यात येणे, शासनाने केंद्राच्या निकषात न बसणाऱ्या १२०० मंडळांना दुष्काळसदृश जाहिर केले असणे, तसेच २० लाखांपेक्षा जास्त शेतकऱ्यांच्या खात्यात २५ टक्के अग्रीम राशी जमा केली असणे, शेतकऱ्यांना विविध प्रकारचे लाभ डीबीटीच्या माध्यमातून देण्यात येणे, राज्यात हळद उत्पादनात वाढ होत असल्याने हळद निर्यातीला प्रोत्साहन देण्याची आवश्यकता, आदर्श गाव योजनेत निवड झालेल्या गावांना दिल्या जाणाऱ्या निधीत हेक्टरी १० हजार रुपयांची वाढ झाली असणे, लोकसहभाग आणि जलसंधारणाच्या कामातून राज्यात व देशात ओळख निर्माण करणाऱ्या आदर्श गाव राळेगणसिध्दी व हिवरे बाजार या गावांच्या धर्तीवर राज्यातील अन्य गावांचा विकास व्हावा याकरिता शासनाने आदर्श गाव योजना प्रकल्प व संकल्प समिती गठीत केली असणे, दुष्काळी भागातील गावे, गावकऱ्यांचा एकोपा व लोकसहभाग अधिक असलेल्या गावात जलसंधारण ग्रामविकासाची कामे करताना सप्तसुत्रीनुसार अंमलबजावणी करण्याचे शासनाचे धोरण असणे, रब्बी हंगामासंबंधी फळ पिक विमा योजनेत सहभागाबाबत कार्यवाही सुरु असणे, केळी पिकांचे नुकसान झालेल्या शेतकऱ्यांना पिक विमा योजनेतून शेतकरी विमा संरक्षण देण्यात येणे, पिक विमा योजनेत सहभागी होऊ इच्छिणाऱ्या शेतकऱ्यांकडून सातबारा उताऱ्यावर २०२३-२४ संबंधी केळी पिकांची नोंद नसल्यास स्वयंघोषणापत्रावर केळी लागवड केली आहे अशी घोषणा केल्यास त्याला पिक विमा योजनेत सहभागी करून घ्यावे म्हणून शासनाकडून बँकांना निदेश दिले असणे, विदर्भातील कृषी क्षेत्राचा फायदा व्हावा याकरिता कृषी महाविद्यालयाच्या जागेवर शासनाकडून कृषी तज्ञ डॉ. पंजाबराव देशमुख यांच्या नावाने आंतरराष्ट्रीय कन्व्हेंशन सेंटर उभारण्याचा शासनाचा मानस असणे, राज्यातील शेतकरी केंद्रबिंदू मानून अवकाळी पावसामुळे नुकसानग्रस्त झालेल्या शेतकऱ्यांना दिलासा देण्याची व राज्य सुजलाम सुफलाम करण्याची शासनाची भूमिका, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

पाच : (मंगळवार, दिनांक १२ डिसेंबर, २०२३, बुधवार, दिनांक १३ डिसेंबर, २०२३, गुरुवार, दिनांक १४ डिसेंबर, २०२३, शुक्रवार, दिनांक १५ डिसेंबर, २०२३ व सोमवार, दिनांक १८ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेला म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव) –

श्री.प्रविण दरेकर, डॉ.मनिषा कायंदे, सर्वश्री विक्रम काळे, सुरेश धस, प्रसाद लाड, विप्लव बाजोरिया, सतिश चव्हाण, रणजितसिंह मोहिते-पाटील, किशोर दराडे, अमोल मिटकरी, चंद्रशेखर बावनकुळे, किरण सरनाईक, अनिकेत तटकरे, निरंजन डावखरे, प्रा.राम शिंदे, सर्वश्री श्रीकांत भारतीय, रमेशदादा पाटील, रामदास आंबटकर, श्रीमती उमा खापरे, सर्वश्री प्रविण दटके, गोपिचंद पडळकर, वि.प.स. यांचा म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव – (मंत्र्यांचे उत्तर)

"राज्यात मागील तीन महिने मराठा समाजाला आरक्षण देण्याचा मुद्दा आंदोलने, मोर्चे, अन्न सत्याग्रह इत्यादी माध्यमातून ऐरणीवर आला असणे, काही समाजकंटकांकडून आरक्षण मिळण्याकरिता जाळपोळ, दंगल इत्यादी माध्यमांचा वापर झाल्याचे निदर्शनास येणे, त्यापैकी काही गट मराठा समाजाला ओबीसीत समावेश न करता स्वतंत्र आरक्षण देण्याची मागणी करित असणे, तर काही गट मराठा समाजाला कुणबी ओबीसींचे दाखले द्यावेत म्हणून आग्रही असणे, यासोबतच राज्यातील ओबीसी जनमोर्चा, धनगर, व्हीजेएनटी, एसबीसी, बंजारा, मुस्लिम इत्यादी समाजही आरक्षणाच्या मागणीसाठी पुढे आल्याची बाब निदर्शनास येणे, कोळी व महादेव कोळी समाजाला अनुसूचित जमातीत आरक्षणाचा लाभ मिळण्याबाबत व तसे दाखले देण्याबाबत होत असलेली मागणी, महायुती शासनाच्या काळात मराठा समाजाला देण्यात आलेले आरक्षण परत मिळावे ही मराठा समाजाची अपेक्षा असणे, यासाठी क्युरेटिव्ह याचिकाही दाखल करण्यात आली असणे, न्यायमूर्ती भोसले समितीने सुचविलेल्या उपाययोजना हाती घेण्यात आल्या असणे, मराठा आरक्षण प्रश्नी सरकारला मार्गदर्शन करण्यासाठी उच्च न्यायालयाच्या तीन निवृत्त न्यायमूर्तींची समिती निवृत्त न्यायमूर्ती श्री. शिंदे यांच्या अध्यक्षतेखाली राज्य शासनाने गठीत केली असणे, इतर मागास समाजाच्या आरक्षणाला धक्का न लावता मराठा समाजाला आरक्षण देण्याची शासनाची भूमिका असणे, केंद्र शासनाच्या विश्वकर्मा योजनेची सांगड घालत राज्यात त्याची प्रभावी अंमलबजावणी करून बारा बलुतेदारांना लाभ मिळवून देण्याचे शासनाचे धोरण असणे, राज्यातील बारा जातींचा ओबीसी म्हणून महाराष्ट्राच्या सूचीत समावेश आहे, त्याच धर्तीवर केंद्राच्या सूचीत समावेश करण्यासाठी तसा प्रस्ताव राज्य शासनाकडून केंद्राकडे

पाठविण्यात आला असणे, मराठा समाजाचा इम्पेरिकल डेटा गोळा करण्याचे काम युध्द पातळीवर सुरु असणे, निजामकालीन कुणबी समाजाच्या नोंदी तपासण्याचे काम युध्दपातळीवर सुरु असणे, सारथी, बार्टी, मौलाना आझाद अल्पसंख्यांक आर्थिक विकास महामंडळ व महाज्योतीप्रमाणे इतर मागासवर्गाच्या ओबीसी महामंडळाला समान निधी देण्याचे आदेश अर्थ मंत्रालयाकडून काढण्यात येणे, बंजारा तांडे रस्त्यांना जोडण्यासाठी संत सेवालाल महाराज जोड रस्ते योजना, धनगर वस्त्या रस्त्यांना जोडण्यासाठी यशवंतराव होळकर जोड रस्ते योजना व इतर मागासवर्ग विमुक्त जाती 'अ' भटक्या जमाती 'ब', 'ड' व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना इंग्रजी माध्यमाच्या निवासी शाळांमध्ये शिक्षण देण्याची योजना राज्य शासनाकडून लागू करण्यात आली असणे, आरक्षण आंदोलनाकडे राजकीयदृष्ट्या न बघता सर्वच राजकीय पक्षांनी चर्चा विमर्षाच्या माध्यमातून आरक्षण प्रश्नी तोडगा काढण्याची आवश्यकता, अन्य आरक्षणाला हात न लावता मराठा समाजाला न्यायालयात टिकणारे आणि कायद्याच्या चौकटीतले आरक्षण देण्यासाठी शासन कटिबद्ध असणे, याबाबत करावयाची कार्यवाही व शासनाची भूमिका."

- मध्यंतर -

सहा : लक्षवेधी सूचना - (म.वि.प. नियम १०१ अन्वये) -

(शुक्रवार, दिनांक १५ डिसेंबर, २०२३ व सोमवार, दिनांक १८ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या प्रलंबित लक्षवेधी सूचना) - [अनुक्रमांक (१) ते (३)] -

(१) श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे उप मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"श्री शनिशिंगणापूर जिल्हा अहमदनगर या राज्यस्तरीय तीर्थ व पर्यटन क्षेत्राकरीता सध्या असलेल्या विश्वस्त मंडळाद्वारे मोठ्या प्रमाणात भ्रष्टाचार व अनियमितता करण्यात आली असणे, देवस्थानातील कर्मचारी भरती मध्ये कुठलीही जाहिरात न देता बोगस कर्मचारी भरती करण्यात आली असणे,

कर्मचाऱ्यांकरिता बायोमेट्रिक हजेरी पध्दत व दैनंदिन कार्याचे रजिस्टर न ठेवता अनेक कर्मचाऱ्यांना घर बसल्या वेतन देण्यांत येत असणे, दर्शनाकरिता बोगसरित्या पावत्या छपाई करून कोट्यवधीचा भ्रष्टाचार झालेला असणे, अनेक कर्मचारी खाजगी कंपन्यांमध्ये नियमितरित्या कार्यरत असतानाही त्यांना संस्थानमध्ये कार्यरत दाखवून त्यांची नियमित नियुक्ती करण्यात आली असणे, श्री शनेश्वर देवस्थान मध्ये विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, २०१८ हा कायदा लागू करण्यात यावा असा ठराव दोन्ही सभागृहात मंजूर करण्यांत येऊनही त्याची अंमलबजावणी करण्यात आली नसणे, श्री शनिशिंगणापूर देवस्थानला प्राप्त होणारी कोट्यवधीची देणगी परस्पर खाजगी संस्थेकडे वळती करण्यात आली असणे, राज्य शासन व धर्मदाय आयुक्त यांच्या कोणत्याही आदेशाला न जुमानता संस्थानाचा कारभार मनमानी पध्दतीने चालत असल्याने याची चौकशी करून विश्वस्त मंडळ बरखास्त करणे व प्रशासकाची नेमणूक करण्याबाबत अनेकदा तक्रारी करूनही दखल घेतली नसल्याने स्थानिक भाविकांनी आमरण उपोषण करण्याचा इशारा दिला असणे, शासनाने या गंभीर प्रकरणाची दखल घेऊन करावयाची आवश्यक कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

- (२) **प्रा.राम शिंदे**, सर्वश्री प्रविण दरेकर, श्रीमती उमा खापरे, श्री.रमेशदादा पाटील, **वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **उप मुख्यमंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"राज्यात यवतमाळ जिल्ह्यातील नेर तालुक्यातील खरडगाव येथील कंत्राटी लाईनमन यांचा विद्युत पोलवर अपघाती मृत्यू झाला असल्याची बाब माहे ऑक्टोबर, २०२३ च्या दुसऱ्या आठवड्यात वा त्यासुमारास निदर्शनास येणे, सदर प्रकरणाची सखोल चौकशी करून दोषींवर कारवाई करण्याची मागणी सर्वपक्षीय सामाजिक संघटना व सकल धनगर समाज बांधव तसेच नेर तालुक्यातील शिरजगाव, खरडगाव परिसरातील शेतकरी व ग्रामस्थांनी केली असणे, या मागणीची तात्काळ दखल घेऊन त्यांच्या कुटुंबियांना ५० लाख रुपयांचे आर्थिक सहाय्य करून त्यांच्या कुटुंबातील एका व्यक्तीला शासकीय नोकरीत सामावून घेण्याची मागणी त्यांच्या कुटुंबियांनी व परिसरातील शेतकरी व ग्रामस्थांनी केली असणे, यावर शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."



- (३) **सर्वश्री अरुण लाड**, धीरज लिंगाडे, अभिजित वंजारी, राजेश राठोड, डॉ.प्रज्ञा सातव, श्री.जयंत आसगावकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, सर्वश्री सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, सुधाकर अडबाले, **वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"महात्मा ज्योतिबा फुले संशोधन व प्रशिक्षण संस्थेच्या वतीने दिनांक २५ व २६ ऑक्टोबर, २०२३ मध्ये एमपीएससीच्या प्रशिक्षण प्रवेशासाठी परीक्षा घेण्यात येणे, या परिक्षेसाठी ३९ हजार पेक्षा जास्त उमेदवार पात्र ठरलेले असणे, त्यापैकी १९ हजार १७३ विद्यार्थ्यांनी परीक्षा दिलेली असणे, परिक्षेचा निकाल महाज्योतीच्या वेबसाईटवर जाहीर करण्यात येणे, ही परीक्षा २०० गुणांची असताना प्रत्यक्षात विद्यार्थ्यांना २०० पेक्षा जास्त गुण मिळणे, या निकालामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये संभ्रम निर्माण होणे, हा निकाल जाहीर करण्याचे काम एका खाजगी एजन्सीला देण्यात आले असल्यामुळे या निकालात गोंधळ झाल्याचे स्पष्ट होणे, त्यामुळे जबाबदार एजन्सीवर कारवाई करण्याबाबत मागणी होत असतानाही शासनाकडून कारवाई करण्यास होत असलेला विलंब, यासंदर्भात चौकशी करून विद्यार्थ्यांना न्याय देण्याची होत असलेली मागणी, यावर शासनाने करावयाची कार्यवाही आणि शासनाची प्रतिक्रिया."

(सोमवार, दिनांक १८ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या प्रलंबित लक्षवेधी सूचना) — [अनुक्रमांक (४) व (५)] —

- (४) **श्री.आमश्या पाडवी**, **वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **उप मुख्यमंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"नंदुरबार जिल्हा हा महाराष्ट्रातील पहिला "अंमलीपदार्थ मुक्त जिल्हा" असल्याची घोषणा विशेष पोलीस निरीक्षक यांनी केल्यानंतर स्थानिक प्रशासनाने दिनांक १९ ऑगस्ट, २०२३ रोजी वा त्यासुमारास "अंमलीपदार्थ मुक्त जिल्हा" कार्यक्रम साजरा करणे, अंमलीपदार्थ मुक्त जिल्हा म्हणून नंदुरबार जिल्हाची घोषणा झाल्यानंतर आठवडाभरात म्हणजेच दिनांक २५ ऑगस्ट, २०२३ रोजी नंदुरबार जिल्हातील नवापूर पोलीसांनी ९ लाख रुपयांची विनापरवाना वाहतूक होत असलेल्या देशी दारुचा मुद्देमाल जप्त करण्यात येणे, तसेच जिल्हात मोठ्या प्रमाणात गांजाची शेती असल्याचेही निदर्शनास येणे, परिणामी काही पोलीस अधिकारी, राज्य उत्पादन शुल्क विभाग, परिवहन

विभागातील अधिकारी हे अंमलीपदार्थ तस्करांना पाठीशी घालत असल्याचे उघडकीस येणे, शासनाने उक्त प्रकरणी वरिष्ठ अधिकाऱ्यांमार्फत चौकशी करून दोषी आढळून येणाऱ्या संबंधित अधिकाऱ्यांवर कठोर कारवाई करण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही वा शासनाची प्रतिक्रिया."

(५) **श्री.नरेंद्र दराडे, वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **महसूल मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"मौजे खंबाळे (ता.इगतपुरी, जि.नाशिक) येथील गट क्र.४२८/१ येथे अनधिकृतपणे खडी क्रशर सुरु असणे, सदर खडी क्रशरच्या मालकाकडे शासनाची व पर्यावरण विभागाची कोणतीही परवानगी नसणे, तथापि सदर खडी क्रशर गेल्या ५ वर्षांपासून अनधिकृतरीत्या सुरुच असणे, सदर खडी क्रशर आवाजामुळे व उडणाऱ्या धुळीमुळे शेजारीच असलेल्या आदिवासी वस्तीतील लोकांना त्याचा नाहक त्रास सहन करावा लागणे, यासंदर्भात स्थानिक नागरीकांनी जिल्हाधिकारी, नाशिक यांच्याकडे वारंवार तक्रारी करूनही सदर अनधिकृत खडी क्रशरवर अद्यापही कोणतीच कारवाई झालेली नसणे, त्यामुळे या अनधिकृत व्यवसायाला स्थानिक प्रशासन पाठीशी घालत असल्याचा जनमानसात निर्माण झालेला संशय, परिणामी नागरीकांत वाढता तीव्र असंतोष, शासनाने या प्रकरणी तातडीने चौकशी करून शासनाच्या आवश्यक त्या कोणत्याही परवानग्या न घेता अनधिकृतपणे सुरु असलेल्या खडी क्रशरच्या मालकावर व त्याला पाठिशी घालणाऱ्या संबंधित अधिकाऱ्यांवर कठोर कारवाई करण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने केलेली कार्यवाही वा शासनाची प्रतिक्रिया."

(६) **सर्वश्री वसंत खंडेलवाल, श्रीकांत भारतीय, वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **मुख्यमंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"राज्य शासनाच्या महिला व बाल विकास विभागाचा दिनांक २ एप्रिल, २०१८ रोजीच्या शासन निर्णय क्रमांक अमुजा-२०११/प्र.क्र.२१२/का-३, अन्वये अनाथ मुलांना खुल्या प्रवर्गातून १% समांतर आरक्षण देण्यात येणे, सदरहू शासन लागू झाल्याच्या दिनांकापासून पुढे होणाऱ्या सरळसेवा भरतीसाठी हा निर्णय लागू राहिल असे स्पष्टपणे या शासन निर्णयात नमूद करण्यात आलेले असतानाही शासनाच्या विविध विभागांकडून या शासन निर्णयाकडे दुर्लक्ष होत

असल्याने राज्यातील अनाथ मुलांवर अन्याय होत असल्याची बाब निदर्शनास येणे, सदरहू शासन निर्णय निर्गमित झाल्यानंतर महसूल, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग, आदिवासी, बृहन्मुंबई महानगरपालिका इ. विविध शासकीय विभागांमार्फत करण्यात आलेल्या पदभरतीत अनाथ उमेदवारांकरिता आरक्षण न दिल्याची बाब निदर्शनास येणे, प्रशासनामार्फत सदरहू शासन निर्णयाचे काटेकोर पालन होत नसल्याने शासकीय नोकरीस पात्र व इच्छुक असलेल्या अनाथ उमेदवारांवर होत असलेला अन्याय, त्यानुषंगाने शासनामार्फत करण्यात येणाऱ्या पदभरतीत अनाथ उमेदवारांकरिता असलेल्या आरक्षणाचे काटेकोरपणे पालन करण्याबाबत सामान्य प्रशासन विभागांमार्फत शासनाच्या सर्व विभागांना तातडीने आदेश देण्याची आवश्यकता, तसेच अनाथ आरक्षणाचा शासन निर्णय निर्गमित झालेल्या दिनांकापासून आजमितीपर्यंत ज्या विभागांनी भरती प्रक्रिया राबविली त्यामध्ये सुधारणा करून अनाथांना त्यांच्या हक्काच्या जागा उपलब्ध करून देण्याची आवश्यकता, शासनाने या प्रकरणी तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(७) **श्री.सत्यजीत तांबे, वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **मुख्यमंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"शासनाने सन २०१६ मध्ये महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान महामंडळाची स्थापना केलेली असणे, भारत नेट प्रकल्प, आपले सरकार पोर्टल आणि लोकसेवा हक्क अधिनियमांतर्गत अधिसूचित सेवा ऑनलाईन करणे हे प्रमुख उद्देश पूर्ण केलेले नसणे, सदर महामंडळाची आर्थिक उलाढाल १००० कोटीपेक्षा अधिक असूनही महामंडळाने स्थापनेपासून विधिमंडळास वार्षिक अहवाल सादर केलेला नसणे, त्यामुळे जनतेच्या कराच्या पैशाचा योग्य वापर होत नसणे, भारत सरकारच्या भारत नेट या महत्त्वाकांक्षी प्रकल्पाबाबत महामंडळास गांभीर्य नसणे, या प्रकल्पात ठेकेदारांनी कामाचा दर्जा योग्य न राखणे, या प्रकल्पातून किती ग्रामपंचायतीपर्यंत इंटरनेट सुविधा पोहोचली याची ठोस माहिती महामंडळाकडे उपलब्ध नसणे, ऑप्टिकल केबल टाकण्याची अनेक कामे अपूर्ण असणे, महामंडळातील कर्मचाऱ्यांसाठी योग्य वेतन व नियमित धोरण नसणे, कर्मचाऱ्यांना वैद्यकीय विमा सुद्धा मिळत नसणे, दिनांक १४ नोव्हेंबर ते २५ नोव्हेंबर २०२३ दरम्यान महामंडळाच्या आऊट लूक ईमेल सर्व्हरचे पैसे न भरल्यामुळे सर्व्हर बंद पडल्याची नामुष्की ओढवणे, सदरील सर्व्हर बंद अवस्थेत असल्यामुळे महाडीबीटी, महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांना थेट

लाभ हस्तांतरण योजनेसारखे अनेक पोर्टल बंद होऊन शासनाची नाहक बदनामी होणे, महामंडळात अशासकीय सदस्य निवडीसाठी कोणतीही विहित प्रक्रिया व नियम नसणे, महामंडळाच्या ढिसाळ कारभाराची सखोल चौकशी करून जबाबदारी निश्चित करून विहित कारवाई करण्याची आवश्यकता व शासनाची प्रतिक्रिया."

(८) **श्रीमती उमा खापरे**, सर्वश्री प्रविण दरेकर, रमेशदादा पाटील, **वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **मुख्यमंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"राज्यात गंगा स्नानाचे महत्व प्राप्त असलेल्या आणि लाखोंची तहान भागवणाऱ्या मावळ तालुक्याची लोकमाता इंद्रायणी नदी उगम स्थानातूनच प्रदूषित होत असणे, औद्योगिक आणि नागरी भागातील मैला आणि रसायनमिश्रित सांडपाण्यामुळे नदीच्या पावित्र्यासह लाखो जलचर आणि नागरिकांचे आरोग्य यामुळे धोक्यात आलेले असणे, वारंगवाडी लगतच्या इंद्रायणी-आंद्रा नदी संगम पासून पुढे नदीकाठच्या गावाची संख्या वाढत असल्याने इंद्रायणी नदीचे पाणी प्रदूषित होत असणे, राज्य प्रदूषण नियंत्रण मंडळासह स्थानिक स्वराज्य संस्था आणि एमआयडीसीच्या अक्षम्य दुर्लक्षामुळे इंद्रायणी नदी प्रदूषित झाली असणे, पुणे महापालिका व पिंपरी चिंचवड महापालिका परिसरात व पीएमआरडीए क्षेत्रातून वाहणारी इंद्रायणी नदी प्रदूषित होत असणे, हॉटेलमधील टाकाऊ पदार्थांच्या ओल्या कचऱ्यापासून गॅस निर्मिती करणाऱ्या कंपनीचे विनाप्रक्रिया सांडपाणी थेट ओढ्यात सोडल्याने ते पाणी नदीला येऊन मिळत असणे, इंद्रायणी नदीच्या काठावर ठिकठिकाणी बंधारे बांधून ग्रामपंचायतीने आपापल्या गावांच्या पाणीयोजना केल्या असून या कामशेत पासून नाणे, नवीन, उकसान, नानोली, साई, पारवाडी, घोणशेत, कचरेवाडी, वाउंड, कान्हे, नायगाव, जांभूळ, साते, सांगवी, वारंगवाडी, कातवी, आंबी आदीगावांचा समावेश असणे, इंद्रायणी नदी पुढे पिंपरी-चिंचवड मार्गे देहू आळंदी या परिसरात इथून पुढे जात असताना औद्योगिक क्षेत्रातून येणारे रसायन मिश्रित पाणी आणि मोठ्या प्रमाणात घरगुती मैला मिश्रित सांडपाणी हे या नदीत मिसळत असल्याने या नदीला प्रदूषण मुक्त करण्याची मागणी पर्यावरणस्नेही बरोबरच सर्वसामान्य जनतेतूनही होत असणे, यावर शासनाने करावयाची कारवाई व उपाययोजना."

(९) श्री.रामराव पाटील, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे उप मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"दिनांक १९ जून, २०२३ रोजी किनवट जिल्हा गोरक्षा प्रमुख व इतर असे एकूण ८ जण मारुती ईटीगा गाडीने एका कार्यक्रमात जाताना त्यांच्यावर कसायांनी पाळत ठेऊन सुनियोजित कट रचुन प्राणघातक हल्ला करणे, याच गोरक्षक कार्यकत्यांनी दिनांक १७ जून, २०२३ रोजी भोकर पोलीस स्टेशन अंतर्गत ३ गोवंशाचे वाहन पकडुन दिलेले असणे, त्यावेळी भोकर पोलीस स्टेशनच्या आवारात सदरील गाडीचे काही कसायांनी फोटो काढून घेऊन दिनांक १९ जून, २०२३ रोजी सापळा रचून १४-१५ लोकांनी गोरक्षकांवर केलेला हल्ला, या हल्ल्यात गोरक्षक यांचा मृत्यू होणे, तसेच ४ जण गंभीर जखमी झाले असून त्यांना नांदेड येथे उपचारासाठी हलविण्यात येणे, दिनांक १७ जून, २०२३ रोजी नांदेड विभाग गोरक्षा प्रमुख यांच्यावर असाच प्राणघातक हल्ला करणे, सदर हल्ल्याचा तपास अद्यापही पोलिसांनी केलेला नसणे, उक्त दोन्ही घटनांचा एकमेकांशी पूर्ण संबंध असून या सर्व प्रकरणाचा तपास होणे गरजेचे असतानाही पोलीसांकडून व्यवस्थित तपास न करता आरोपींना पाठीशी घालण्याचे काम सुरु असणे, या सर्व प्रकारामुळे नांदेड जिल्ह्यातील नागरिकांमध्ये निर्माण झालेली तीव्र संतापाची भावना, सदर घटनांची उच्चस्तरीय चौकशी करण्याची विविध संघटनांकडून होत असलेली मागणी, शासनाने उक्त प्रकरणाची तातडीने करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

(१०) श्री.रणजितसिंह मोहिते-पाटील, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे उप मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"भिमा खोऱ्यातील पाण्याची वाढती मागणी लक्षात घेऊन कृष्णा खोऱ्यातील राज्याच्या वाट्याला आलेले मात्र अडवू न शकलेले पाणी भिमा नदी खोऱ्यात वळवण्यासाठी महाराष्ट्र शासनाने सन २००४ मध्ये कृष्णा-भिमा स्थिरीकरण योजना मंजूर करुन कामाचा शुभारंभ करण्यात येणे, मात्र अद्यापही या योजनेच्या कामाला गती मिळालेली नसणे, कृष्णा खोऱ्यात अनेक सिंचन योजना शासनाने मंजूर केलेल्या असणे, त्यापैकी अनेक योजनांना शाश्वत पाणी कृष्णा-भिमा स्थिरीकरण योजना पूर्ण झाल्यावरच मिळणार असणे, भिमा खोऱ्यातील उजनी धरणाच्या वरच्या क्षेत्रात दिवसेंदिवस पाण्याची मागणी वाढत असल्याने इतर नद्यांमधून भिमेत व उजनी धरणात पाणी वळवले तरच भिमा

खोऱ्यातील पाण्याची गरज भागणार असणे, अन्यथा कृषी क्षेत्राचे नुकसान होऊन, रोजगाराच्या संधी कमी होण्याबरोबरच स्थलांतराचे प्रमाण वाढणार असणे, त्यामुळे कृषणा-भिमा स्थिरीकरण योजनेला पर्याय नसणे, या योजनेद्वारे कृषणा खोऱ्यातील अतिरिक्त ११५ टीएमसी पाणी भिमा खोऱ्यात येऊन सातारा, सांगली, सोलापूर, पुणे, धाराशीव, बीड जिल्ह्यातील ३१ तालुक्यातील पाण्याचे दुर्भीक्ष कमी होऊन जलसाठ्यात वाढ होऊन भूगर्भातील पाणी पातळीतही वाढ होणार असणे, परिमाणी कायमच्या दुष्काळी परिस्थितीमुळे कृषी क्षेत्रात निर्माण झालेले संकट टाळता येऊन बेरोजगारी, स्थलांतर, जनावरांच्या चाऱ्याचा प्रश्न सुटण्यास मदत होण्याबरोबरच कोल्हापूर, सांगली भागात पावसाळ्यात नेहमीच निर्माण होणाऱ्या पूरपरिस्थितीमुळे होणारे नुकसान टाळता येणार असणे, त्यामुळे कृषणा-भिमा स्थिरीकरण योजनेस गती देण्यासाठी तातडीने अंमलबजावणी करून उपाययोजना करण्यासाठी शासनाने करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

(११) श्री.अनिकेत तटकरे, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे वने मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"मा.राज्यमंत्री यांच्या दालनात दिनांक ०८ ऑक्टोबर, २०२१ रोजी सेवानिवृत्त कर्मचारी संघटना तसेच वन विभाग यांचे अधिकारी यांची बैठक झालेली असणे, सदर बैठकीत ठरल्यानुसार सन १९७३ च्या सेवा शर्तीप्रमाणे सातवी पास असलेल्या व भरती झालेल्या कर्मचारी यांना सेवाप्रवेशोत्तर सन १९८७ व १९९८ च्या शासन अधिसूचनेप्रमाणे सेवानिवृत्त झाल्यावर व सेवानिवृत्तीच्या उंबरठ्यावर असलेल्या कर्मचाऱ्यांना एसएससी पास असणे हे बंधनकारक करण्यात आलेले असणे, त्यामुळे अधिसूचना दिनांक २० मार्च, १९९७ ची अंमलबजावणी न करता दिनांक ६ एप्रिल, १९९८ नुसार वन विभागाच्या वनरक्षक पदावर रुजू असलेल्या कर्मचारी यांची ज्येष्ठता गमावली जाणे, त्यामुळे वन कर्मचाऱ्यांमध्ये पसरलेला तीव्र असंतोष व चिडीची भावना, परिणामी कर्मचाऱ्यांसाठी एसएससी पास ही शैक्षणिक अर्हता बंधनकारक न करता पूर्वीच्या धोरणानुसार सातवी पास ही अर्हता कायम ठेवण्याची आवश्यकता व त्याबाबत शासनाची भूमिका."

(१२) **श्री.राजेश राठोड, वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **आदिवासी विकास मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"राज्यात बंजारा समाजाचा समावेश विमुक्त जातीमध्ये असून तेलंगणा, आंध्रप्रदेश व अनेक राज्यांमध्ये बंजारा समाज हा आदिवासीमध्ये समाविष्ट असल्याने राज्यात सुध्दा बंजारा समाजाचा समावेश अनुसूचित जमातीमध्ये करण्याची मागणी अनेकदा करूनही त्याबाबत कोणतीच कार्यवाही न होणे, यासाठी बंजारा समाजाच्या विविध संघटना अनेक वर्षांपासून शासनाकडे आंदोलने करून मागणी करत असणे, परंतु अद्यापही याबाबत शासनाने सकारात्मक निर्णय न घेतल्यामुळे राज्यातील बंजारा समाजात पसरलेली तीव्र असंतोषाची भावना, याबाबत राज्य शासनाने त्वरीत निर्णय घेऊन शासनाने विमुक्त जाती (अ) मधून अनुसूचित जमाती मध्ये करून देण्याची होत असलेली मागणी, जेणेकरून कोणत्याही मूळ आरक्षणाला धक्का न लागता बंजारा समाजाला न्याय देण्याची गरज, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

(१३) **सर्वश्री रमेशदादा पाटील, प्रविण दरेकर, प्रसाद लाड, चंद्रशेखर बावनकुळे, निरंजन डावखरे, श्रीमती उमा खापरे, वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **पर्यटन मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"सिंधुदुर्ग जिल्हा पर्यटन जिल्हा म्हणून जाहीर केलेला असताना आजपर्यंत केंद्र व राज्य शासनाने कोणत्या सुविधा पर्यटन व्यवसाय वाढीसाठी दिल्या त्या जाहीर कराव्यात अशी मागणी स्थानिक भूमिपुत्रांनी माहे ऑक्टोबर, २०२३ मध्ये वा त्या दरम्यान करणे, स्थानिक भूमिपुत्रांनी बँकेचे कर्ज काढून आपला रोजगार उभा केलेला असताना त्यांना सहकार्य करण्याचे सोडून त्यांचा रोजगार हिरावून घेत असल्याचे शासनाप्रती निर्माण झालेली भावना, मा.पंतप्रधान महोदयांनी देशातील तरुणांना रोजगार देण्याचे ध्येय ठेवले असताना युवकांनी उभा केलेला रोजगार तोडण्यासाठी शासन प्रयत्न करीत असणे, पर्यटन, मच्छीमार व्यवसाय उभा करण्यासाठी अनेकांनी मेहनत घेतली मात्र प्रशासनाने दिलेल्या एका नोटीसद्वारे हा व्यवसाय उध्वस्त होणे, स्थानिक मच्छीमार नागरिक व पर्यटन व्यवसायासाठी आवश्यक सर्व नियमांमध्ये हे व्यवसाय करीत असतानाही त्यांना प्रशासनाकडून नाहक त्रास होत असणे, मालवणच्या समुद्रातील सिंधुदुर्ग किल्ल्यावर मा.पंतप्रधान महोदय येत असल्याने मालवणचे नाव देशाच्या आणि जागतिक पातळीवर पोहोचणार

असणे, या दौऱ्याचे कारण काढून प्रशासनाने राजकोट ते दांडी किनारपट्टीवरील शेकडो बांधकामे पाडण्याच्या नोटीस बजावलेल्या असणे, त्यामुळे एक दिवसाच्या दौऱ्यासाठी हजारो कुटुंब विस्थापित करण्याचा निर्णय प्रशासनाने घेतल्याने मच्छीमार, श्रमिक मच्छीमार, मत्स्य व्यावसायिक आणि पर्यटक व्यवसायिकांनी याबाबत जिल्हा अधिकाऱ्यांना भेटून निवेदन देऊन भूमिका मांडणार असल्याचे जाहीर करणे, बेकायदेशीर बांधकामे तोडण्यासाठी मालवण किनारपट्टीवरील मच्छीमारांना नोटीस देण्यात येत असून मात्र तारकर्ली, देवबाग मध्येही अनधिकृत बांधकामे असून इतर किनारपट्टीवरील लोकांसाठी वेगळा न्याय प्रशासन देत असणे, सर्व किनारपट्टी एकच असताना महसूल यंत्रणांकडून अशाप्रकारे वेगवेगळी भूमिका घेण्यात आल्याने नागरिक विरोध करीत असणे, त्यामुळे सदर दिलेल्या नोटीस मागे घेण्याची होत असलेली मागणी याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व प्रतिक्रिया."

(१४) श्री.शशिकांत शिंदे, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे पणन मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

नाशिक जिल्ह्यात बऱ्याच ठिकाणी खाजगी बाजार समित्यांना शासनाने दिलेली परवानगी, शेतमाल खरेदी करणारे व्यापारी खाजगी बाजारसमितीमध्ये जाऊन शेतमाल खरेदी करणे, बाजार समितीमधील माथाडी मंडळाचे नोंदीत पूर्वीपासून कामे करणाऱ्या माथाडी-मापाडी कामगारांनी याठिकाणी कामाची रितसर मागणी करणे, पणन संचालक, पुणे, अध्यक्ष, माथाडी मंडळ, नाशिक, जिल्हा उपनिबंधक, नाशिक यांचेकडे रितसर पत्रव्यवहार करून सुध्दा अद्यापपर्यंत कामगारांना काम देण्यात न येणे, खाजगी बाजार समित्यांमध्ये बाजार समितीमधील व्यापारी शेतमाल खरेदीस जात असल्यामुळे बाजार समितीमध्ये आवक घटणे, खाजगी बाजार समितीमध्ये आवक वाढलेली असल्यामुळे बाजार समितीमध्ये पूर्वीपासून कामे करणाऱ्या नोंदीत माथाडी-मापाडी कामगारांची कामे कमी झाल्यामुळे त्यांची आर्थिक परिस्थिती खालावलेली असणे, वास्तविक महाराष्ट्र शासनाच्या सहकार पणन व वस्त्रोद्योग विभाग यांचेकडील दिनांक ६ ऑक्टोबर, २०१६ रोजीचे पत्र व पणन संचालक, पुणे यांचेकडील दिनांक २० ऑक्टोबर, २०१६ रोजीच्या परिपत्रकानुसार परवानाधारक खाजगी बाजारसमित्यांनी कृषी उत्पन्न बाजारसमितीच्या आवारातील पूर्वीपासून कामे करणाऱ्या नोंदीत माथाडी-



मापाडी कामगारांच्याकडून माथाडी अनुषंगिक कामे करून घ्यावीत व झालेल्या कामाची बाजारसमित्यांनी निर्धारित केलेल्या दराप्रमाणे मजुरीची रक्कम देण्यात यावीत तसेच सदर कामगारांना प्रचलित पध्दतीप्रमाणे माथाडी कायद्याचे संरक्षण राहिल तसेच मा.उच्च न्यायालय, औरंगाबाद खंडपीठ यांनी दिनांक १२ जुलै, २०२३ रोजी धुळे जिल्ह्यातील खाजगी बाजारसमित्यांना माथाडी कायद्याची अंमलबजावणी करावी असे निर्देश असणे, संबंधित खाजगी बाजारसमित्यांना सूचना दिल्या असतांना खाजगी बाजारसमित्यांनी सदर नोंदीत कामगारांना कामे न दिल्यामुळे त्यांच्यात पसरलेला तीव्र असंतोष, या नोंदीत कामगारांना खाजगी बाजारसमित्यात त्यांच्या हक्काची कामे देण्याबाबत शासनाने केलेली वा करावयाची उपाययोजना”

(१५) श्री.कपिल पाटील, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे शालेय शिक्षण मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"राज्य मंत्रीमंडळाने मुंबई जिल्हा मध्यवर्ती बँकेचा शासकीय व्यवहार करणाऱ्या बँकांच्या यादीत समावेश करणे, शालेय शिक्षण विभागाने दिनांक ५ डिसेंबर, २०२३ रोजी मुंबईतील शिक्षक शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचे पगार राष्ट्रीयकृत युनियन बँकेतून काढून मुंबई जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेत खाते उघडण्यास शासन निर्णय जारी करणे, त्यामुळे निर्माण झालेला असंतोष, शिक्षक भारती संघटनेने शिक्षकांच्या नियमित व सुरक्षित पगारासाठी मा.मुंबई उच्च न्यायालय आणि मा.सर्वोच्च न्यायालयापर्यंत लढा देणे, शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना नियमित, सुरक्षित व सुलभ पगार देणे शासनाची जबाबदारी असणे, शिक्षक/शिक्षकेतरांचे पगार खाते कोणत्या बँकेत असावे याची निवड करण्याचा अधिकार शिक्षक/शिक्षकेतरांना असणे, मा.मुख्यमंत्री यांनी मुंबईतील शैक्षणिक संस्थांच्या मालमत्ता कराच्या माफीची घोषणा करूनही मुंबई महानगरपालिकेकडून मालमत्ता कर माफीबाबत पत्र न काढल्याने अंमलबजावणी न होणे, शैक्षणिक संस्थांना वीज बिल आणि पाणी बिल व्यावसायिक दराने न लावता सवलत देण्याबाबत बैठक घेण्याची घोषणा करूनही बैठक न होणे, झोपडपट्टी पुनर्विकास अंतर्गत बाधित शाळांसाठी महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगर रचना अधिनियम, १९६६ बृहन्मुंबई विकास नियंत्रण व प्रोत्साहन नियमावली, २०३४ चे विनियम ३३ (१०) चे खंड ८.१ मधील प्रस्तावित फेरबदलाबाबत उक्त अधिनियमाच्या कलम ३७(१कक) वैधानिक कार्यवाहीबाबत मा.मुख्यमंत्री यांची अंतिम मान्यता मिळण्याची आवश्यकता

असणे, यामुळे शिक्षक/शिक्षकेतर, संस्थाचालक यांच्यामध्ये पसरलेला असंतोष आणि संताप, याबाबत शासनाची भूमिका आणि करावयाची कार्यवाही."

(१६) **डॉ.मनिषा कायंदे**, श्री.प्रविण दरेकर, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **अन्न व औषध प्रशासन मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"सर्वसामान्य नागरिकांच्या दैनंदिन वापरातील विविध उत्पादनांना हलाल प्रमाणपत्र देणाऱ्या मुंबईतील हलाल कौन्सिल ऑफ इंडिया, जमीयत उलेमा यांसारख्या कंपन्या अनधिकृतपणे हलाल प्रमाणपत्र देत बेकायदेशीर फंडिंग जमा करत असल्याचा प्रकार निदर्शनास येणे, हलाल प्रमाणित केलेली दैनंदिन वापरातील अनेक उत्पादने एका विशिष्ट धर्माच्या ग्राहकांना बेकायदेशीरपणे विक्री होणे, त्या संस्थांना प्रमाणपत्र देण्याचा अधिकार नसून या संस्था हलाल प्रमाणपत्र वितरित करून जमा पैसा देशविरोधी कारवायांमध्ये वापरत असल्याचा संशय, हलाल प्रमाणपत्रामुळे देशातील जातीय सलोखा नष्ट होत असून त्याचा फायदा देश विरोधी शक्तींना होत असण्याची शक्यता, याबाबत ग्राहकांमध्ये संभ्रम निर्माण होऊन लेबल नसलेल्या कंपन्यांच्या उत्पादन विक्रीला बसलेली खिळ, शाकाहारी पदार्थांना हलाल प्रमाणपत्राची गरज नसणे अत्र उत्पादनांना गुणवत्ता प्रमाणपत्र देण्यासाठी आपल्या देशात FDA आणि FSSAI या अधिकृत संस्था असणे, अन्य संस्थांना प्रमाणपत्र देण्याची परवानगी नसणे, सौंदर्यप्रसाधने व घरगुती वापरातील वस्तूंना देखील विशिष्ट रक्कम आकारून प्रमाणपत्रे देणे, हलाल प्रमाणित उत्पादने अनेक शासकीय प्रकल्प, उपक्रमांमध्ये विक्री होणे, हलाल प्रमाणपत्रासारख्या धार्मिक प्रमाण पत्रामुळे मांसाचा सर्व व्यवसाय हिंदू खाटीकांकडून अन्य धर्मियांकडे जाणीवपूर्वक वळवला जाऊन हिंदू खाटीक वर्गाची बेरोजगारी वाढणे, उत्तर प्रदेश प्रमाणेच राज्यात हलाल प्रमाणपत्र वितरित करणाऱ्या संस्था, पदार्थ विकणाऱ्या संस्थांवरती करण्यात येणारी कारवाई व शासनाची भूमिका."

(१७) **सर्वश्री जयंत आसगावकर**, सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अभिजित वंजारी, राजेश राठोड, डॉ.वजाहत मिर्झा, डॉ.प्रज्ञा सातव, सर्वश्री धीरज लिंगाडे, सुधाकर अडबाले, **वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"पूर्व व्यवसायिक अभ्यासक्रमाच्या कर्मचाऱ्यांना विनाअनुदान

काळातील सेवेस (सन १९८२ ते १९९०) मान्यता देणारा प्रश्न बरेच वर्ष प्रलंबित असणे, दिनांक ११ जुलै, २०१० रोजी शासन आदेश निघून देखील मान्यता न देणे, या शासन आदेशानुसार (सन १९८२-१९९०) या काळातील विनाअनुदानित सेवेस मान्यता देण्याबाबत शासनाकडून होत असलेला विलंब, परिणामी या कर्मचाऱ्यांमध्ये पसरलेले असंतोषाचे वातावरण व नाराजीची भावना, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

**सात : म.वि.प. नियम १०१ – अ अन्वये विशेष उल्लेख – (असल्यास)**

**आठ : म.वि.प. नियम ९७ अन्वये अल्पकालीन चर्चा –**

**सर्वश्री अंबादास दानवे, विलास पोतनीस, सचिन अहिर, शशिकांत शिंदे, अशोक उर्फ भाई जगताप, एकनाथराव खडसे, अरुण लाड, सुनिल शिंदे, आमश्या पाडवी, वि.प.स. याची म.वि.प. नियम ९७ अन्वये अल्पकालीन चर्चा -**

"नागपूर जिल्ह्यातील बाजार गाव येथे संरक्षण क्षेत्रासाठी शस्त्रास्त्रांचे उत्पादन करणाऱ्या सोलर ग्रुपच्या इकॉनॉमिक एक्सप्लोजिव्ह लिमिटेड या कारखान्यात दिनांक १७ डिसेंबर, २०२३ रोजी स्फोट होऊन ९ कामगारांचा मृत्यू झाला असून यात ६ महिला आणि ३ पुरुषांचा समावेश असणे व तीन कामगार गंभीर जखमी होणे, सदरहू घटना घडल्यानंतर कर्मचाऱ्यांचे कुटुंबिय कंपनी परिसरात जमल्याने पोलिसांनी त्यांचेवर अमानुषपणे लाठीचार्ज केल्यामुळे अनेक वृद्ध व अपंग बांधव जखमी झालेले असणे, तसेच स्फोटक बनवणाऱ्या कारखान्यामध्ये काम करणारे कामगार प्रशिक्षण घेतलेले हवे परंतु येथे अकुशल कामगार अत्यल्प वेतनावर कंत्राटी पद्धतीने घेण्यात आले असणे, कारखान्याकडून सुरक्षा निकषांचे उल्लंघन केलेले असणे, ज्या ठिकाणी सैन्यांचा दारुगोळा तयार होतो तेथे सुरक्षा निकष पाळणे आवश्यक असताना त्याकडे केलेले दुर्लक्ष, कारखान्यात ५ हजार कर्मचारी कार्यरत असून त्यांना केवळ १२ हजारच वेतन दिले जात असणे, २२-२३ वर्षांच्या मुलींना प्रशिक्षण न देता कंत्राटी पद्धतीने कामाला लावण्यात येणे, उक्त कंपनीला ७० हेक्टर शासनाकडून वन जमीन देण्यात आली असून सदरहू कंपनीत कर्मचाऱ्यांचे शोषण देखील होत असल्याच्या अनेक तक्रारी असणे, सन २०१८ मध्ये अशाच प्रकारे घडलेल्या घटनेत मृत व्यक्तींच्या कुटुंबाला २५

लाख देण्यात आलेले असणे, तथापि, दिनांक डिसेंबर, २०२३ रोजी झालेल्या या दुर्घटनेत मृत्यू पावलेल्या मृतांच्या कुटुंबियांची राज्य शासनाकडून केवळ ५ लाखांवर बोळवण केली जाणे, या अपघाताची भीषणता पाहता दुर्घटनेत मृत्यू पावलेल्या मृतांच्या कुटुंबियांची प्रत्येकी ५० लाख रुपये इतकी आर्थिक मदत देऊन मृतांच्या वारसांना नोकरी देण्याची आवश्यकता."

नऊ : शासकीय विधेयके —

(क) विधानसभेने संमत केल्याप्रमाणे — विचार, खंडशः विचार व संमत करणे :-

(१) "सन २०२३ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५० — महाराष्ट्र गोजातीय प्रजनन (विनियमन) विधेयक, २०२३"

विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री अंबादास दानवे, शशिकांत शिंदे, सतेज उर्फ बंटी पाटील, अॅड.अनिल परब, सर्वश्री अभिजीत वंजारी, अशोक उर्फ भाई जगताप, सचिन अहिर, एकनाथराव खडसे, वि.प.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२३ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५० — महाराष्ट्र गोजातीय प्रजनन (विनियमन) विधेयक, २०२३" विधानसभेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ७५ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(२) "सन २०२३ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५२ — महाराष्ट्र शेतजमीन (जमीनधारणेची कमाल मर्यादा) (सुधारणा) विधेयक, २०२३"

विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री अंबादास दानवे, एकनाथराव खडसे, सतेज उर्फ बंटी पाटील, अॅड.अनिल परब, सर्वश्री अभिजीत वंजारी, अशोक उर्फ भाई जगताप, सचिन अहिर, शशिकांत शिंदे, वि.प.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२३ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५२ — महाराष्ट्र शेतजमीन (जमीनधारणेची कमाल मर्यादा) (सुधारणा) विधेयक, २०२३" विधानसभेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ७५ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(३) "सन २०२३ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५३ — महाराष्ट्र आंतरराष्ट्रीय क्रीडा विद्यापीठ (सुधारणा) विधेयक, २०२३"

विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री अंबादास दानवे, अभिजीत वंजारी, अशोक उर्फ भाई जगताप, सचिन अहिर, शशिकांत शिंदे, वि.प.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२३ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५३ — महाराष्ट्र आंतरराष्ट्रीय क्रीडा विद्यापीठ (सुधारणा) विधेयक, २०२३" विधानसभेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ७५ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(४) "सन २०२३ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५४ — महाराष्ट्र खाजगी विद्यापीठे (स्थापना व विनियमन) विधेयक, २०२३"

विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री अंबादास दानवे, अभिजीत वंजारी, अशोक उर्फ भाई जगताप, सचिन अहिर, शशिकांत शिंदे, वि.प.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२३ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५४ — महाराष्ट्र खाजगी विद्यापीठे (स्थापना व विनियमन) विधेयक, २०२३" विधानसभेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ७५ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(५) "सन २०२३ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५६ — जी.एच. रायसोनी आंतरराष्ट्रीय कौशल्य तंत्र विद्यापीठ, पुणे, विधेयक, २०२३"

विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री अंबादास दानवे, अभिजीत वंजारी, अशोक उर्फ भाई जगताप, सचिन अहिर, शशिकांत शिंदे, वि.प.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२३ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५६ — जी.एच. रायसोनी आंतरराष्ट्रीय कौशल्य तंत्र विद्यापीठ, पुणे, विधेयक, २०२३" विधानसभेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ७५ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

- (६) "सन २०२३ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५७ — जी.एच. रायसोनी कौशल्य तंत्र विद्यापीठ, नागपूर, विधेयक, २०२३"

विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री अंबादास दानवे, अभिजीत वंजारी, अशोक उर्फ भाई जगताप, सचिन अहिर, शशिकांत शिंदे, वि.प.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२३ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५७ — जी.एच. रायसोनी कौशल्य तंत्र विद्यापीठ, नागपूर, विधेयक, २०२३" विधानसभेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ७५ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

- 
- (ख) विधानसभेने संमत केल्यास — विचार, खंडशः विचार व संमत करणे :-

- (१) "सन २०२३ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५८ — महाराष्ट्र मराठी भाषा विद्यापीठ विधेयक, २०२३"
- (२) "सन २०२३ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५९ — महाराष्ट्र राज्य कला शिक्षण मंडळ विधेयक, २०२३"

- 
- (ग) विधानसभेने संमत केल्यास — विधेयक विचारात घेणे.

"सन २०२३ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ६० — महाराष्ट्र विद्युत शुल्क (सुधारणा) विधेयक, २०२३"

---

**दहा : सर्वश्री अंबादास दानवे, सतेज उर्फ बंटी पाटील, एकनाथराव खडसे, अॅड.अनिल परब, सर्वश्री शशिकांत शिंदे, अशोक उर्फ भाई जगताप, कपिल पाटील, नरेंद्र दराडे, अभिजीत वंजारी, सचिन अहिर, राजेश राठोड, सुधाकर अडबाले, धीरज लिंगाडे, विलास पोतनीस, जयंत पाटील, किरण सरनाईक, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.सुनिल शिंदे, डॉ.प्रज्ञा सातव, श्री.आमश्या पाडवी, वि.प.स. यांचा म.वि.प. नियम २५९ अन्वये अंतिम आठवडा प्रस्ताव –**

"राज्याची ढासळलेली कायदा व सुव्यवस्था, मोठ्या शहरात संघटीत गुन्हेगारीत झालेली वाढ, अपहरण, दरोडे, सायबर गुन्हे, घरफोड्या यासारख्या गुन्द्यांना आळा घालण्यात आलेले अपयश, अंमली पदार्थ, गुटखा व्यापार, जुगार, मटका या अवैध धंद्यात झालेली अपरिमित वाढ, रासायनिक व बंद कारखान्यांमध्ये अंमली पदार्थांचे मोठ्या प्रमाणात होत असलेले उत्पादन, त्याकडे झालेले दुर्लक्ष, 'अल्पवयीन मुले, मुली व महिलांवरील अत्याचाराच्या घटनांमध्ये झालेली वाढ, विविध पोलीस ठाण्यातील पोलीस निरिक्षकांकडून विनयभंगाच्या तक्रारी नोंदवून घेण्यास होत असलेली दिरंगाई, एका बाजूला जुन्या प्रकारचे गुन्हे आटोक्यात येत नसताना सायबर गुन्द्यांमध्येही राज्याने बरीच आघाडी घेतली असणे, पोलीस दलांमध्ये कर्मचारी व अधिकारी यांच्या रिक्त पदांमुळे त्यांचेवर निर्माण झालेला ताण, पोलीसांवर हल्ले करण्याच्या घटनेत झालेली वाढ, राज्यात व केंद्रात सत्ता असतानाही केंद्र शासनाकडे प्रलंबित असलेला शक्ती कायदा मंजूरीच्या प्रतिक्षेत असणे, सरकार विरोधी भूमिका घेणाऱ्या पक्षांच्या कार्यकर्त्यांवर खोटे गुन्हे दाखल करणे, विविध शासकीय यंत्रणेचा होत असलेला गैरवापर, शिक्षण व्यवस्थेसाठी कोणताही निर्णय न घेता बीअर उद्योगाच्या माध्यमातून महसूलात वाढ होण्यासाठी तरुण व तरुणींना व्यसनाधीन करण्यासाठी समिती गठीत करण्याचा घेतलेला निर्णय, परराज्यातून राज्यात चोरट्या मार्गाने अवैधपणे होणारी दारूची वाहतूक, अन्न व औषधे प्रशासन विभागाकडून औषधी कंपन्यांवर धाडी घालून कारवाई करण्याचा केलेला प्रकार, पनीर, दुध, मावा, मिठाई इत्यदी खाद्य पदार्थांमधील भेसळ रोखण्यास आलेले अपयश,सिंचनाच्या प्रलंबित योजना पूर्ण करून जलयुक्त शिवार योजना कमी पर्जन्यमान असलेल्या भागात प्राधान्याने राबविण्याची आवश्यकता, राज्यात विशेषतः विदर्भ, मराठवाड्यात रोजगार आणण्यात सकारात्मक पावले सरकारकडून उचलली जात नसणे, विदर्भासाठी मिहान प्रकल्प महत्वाचा असताना नव्याने उद्योगच न आल्याने मिहानचा उद्देश सफल होत नसणे, वैधानिक विकास मंडळांना मुदतवाढ देण्याचा निर्णय राज्याने घेतला असला तरी केंद्र सरकारकडे अनेक महिन्यांपासून प्रलंबित असणे, परिणामी विदर्भ, मराठवाडा व उर्वरित महाराष्ट्रातील अनुशेष निर्मूलनाचे काम थांबलेले असणे, विदर्भ आणि

मराठवाड्यासाठी गेल्या दीड वर्षात सरकारने केलेल्या घोषणांची अंमलबजावणी झालेली नसणे, या भागातील रस्त्यांची अत्यंत दयनीय अवस्था झाली असणे, हिंदुहृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे समृद्धी महामार्गावर उपाययोजना अभावी मोठ्या प्रमाणात झालेले अपघात,वन्यप्राण्यांच्या हल्ल्यात झालेली वाढ व शेतीचे झालेले नुकसान, अत्यल्प मिळत असलेली मदत, ठाणे मुख्य वनपरिक्षेत्र कार्यालयात सुरु असलेला भ्रष्टाचार,धारावी पुनर्विकासात सरकारने बिल्डरधार्जिणी भूमिका घेतली असणे, धारावी प्रकल्पाच्या नावावर होणारा टी.डी.आर. महाघोटाळा व दडपशाही, लोकप्रतिनिधी नसताना मुंबई, पुणे, ठाणे, नाशिक, नागपूर, नवी मुंबई व अमरावती महानगरपालिका प्रशासनाकडून अनेक धोरणात्मक निर्णय घेतले जात असून जनतेच्या पैशाची उधळपट्टी सुरु असणे, राज्यात विविध महानगरपालिकेत होत असलेले गैरव्यवहार व भ्रष्टाचार, महानगरपालिका हद्दीत विकासकांकडून करण्यात आलेले अवैध बांधकाम, मुंबई व राज्यात हवेच्या प्रदूषणाने सर्वोच्च पातळी गाठली असणे, मुंबईतील खुल्या जागा खाजगी संस्थांना देण्याच्या धोरणाचा पुनर्विचार करण्याची गरज, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व शासनाची भूमिका."

**अकरा : (क) डॉ.मनिषा कायंदे, सर्वश्री प्रविण दरेकर, विक्रम काळे, विप्लव बाजोरिया, किशोर दराडे, चंद्रशेखर बावनकुळे, सतिश चव्हाण, किरण सरनाईक, प्रसाद लाड, अब्दुल्लाह खान दुराणी, प्रविण दटके, निलय नाईक, अनिकेत तटकरे, रामदास आंबटकर, अमोल मिटकरी, प्रविण पोटे-पाटील, सुरेश धस, गोपिचंद पडळकर, निरंजन डावखरे, रणजितसिंह मोहिते-पाटील, श्रीमती उमा खापरे, श्री.रमेश कराड, प्रा.राम शिंदे, सर्वश्री श्रीकांत भारतीय, रमेशदादा पाटील, वि.प.स. यांचा म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव —**

"मागील अनेक दशकांपासून विदर्भ विकासाकरिता अनेक प्रयत्न करूनही विदर्भात शेती, उद्योग, रोजगार, सिंचन या क्षेत्रात प्रगती व विकास न होणे, विदर्भात असंख्य औष्णिक वीज प्रकल्पामुळे नागरिकांच्या आरोग्यावर विपरीत परिणाम होणे, वाढते तापमान व पर्यावरण बदलामुळे उन्हाळ्यात ४५ डिग्री पेक्षा जास्त तापमानाची दिवसा वाढ होणे, रोज कमवून हातावर पोट असणाऱ्या असंख्य लोकांचे उष्णतेमुळे मृत्यू होणे, उन्हाळ्यात वाढत्या तापमानामुळे कामगारांचे तसेच उन्हातान्हात काम करणाऱ्या व श्रम गाळणाऱ्या लोकांचे हाल होणे, वन कायद्याच्या अडचणींमुळे वैनगंगा-पैनगंगा नदी- जोड



प्रकल्प व शेतकऱ्यांचे सिंचन प्रकल्प पूर्ण न होणे, परिणामी आर्थिक प्रगतीवर विपरीत परिणाम होणे, विदर्भाच्या बहुतांश जिल्ह्यात जंगल व वनक्षेत्र असल्याने व कायद्याची कठोर व सक्तीने अंमलबजावणी झाल्याने रानडुक्कर, रोहीहरिण यांसारख्या वन्य प्राण्यांच्या संख्येत मोठ्या प्रमाणात वाढ होणे, या वन्य प्राण्यांमुळे शेतकऱ्यांच्या उभ्या पिकांचे नुकसान होणे, नुकसानभरपाईची रक्कम प्रत्यक्ष नुकसानीच्या तुलनेत अपुरी असणे, सातत्याने वाघांची संख्या वाढल्याने वाघांचा व बिबट्यांचा गावा गावात प्रवेश वाढणे, गायी व शेळ्यांच्या शिकारीत वाढ होणे, वनक्षेत्रात पर्यटनाला चालना देण्यासाठी व या भागाच्या आर्थिक प्रगतीसाठी शासनाला ठोस कार्यक्रम राबविण्याची आवश्यकता, कोर व बफर गावांच्या संख्येत वाढ होत असणे, अभयारण्य जाहीर होत असल्याने वनक्षेत्रात रहाणाऱ्या लोकांच्या हक्काचे संरक्षण न होणे, मनुष्य व वन्यजीवांच्या संघर्षात वाढ होणे, वन्य प्राण्यांच्या उपद्रवामुळे शेतकऱ्यांचे होणारे नुकसान वाचविण्यासाठी शासनाने चॅनलींग, फेन्सींगची योजना व पुरेसा निधी देऊन शेतकऱ्यांना मदत करण्याची व अनुदान देण्याची तसेच प्रभावी योजना राबविण्याची आवश्यकता, विदर्भात नागपूर बाहेरील क्षेत्रात कापूस व सोयाबीन उत्पादन प्रक्रिया तसेच सूतगिरणी उद्योग उभारण्याची आवश्यकता, मेट्रो रेल्वे तसेच एयरपोर्टची सुविधा नागपूर खेरीज अन्य जिल्ह्यात मध्यवर्ती ठिकाणी होण्याची आवश्यकता, सुधारित प्रशासकीय मान्यतेसाठी तापी खोरे व विदर्भ औद्योगिक विकास महामंडळ हे प्रलंबित प्रकल्प मार्गी लावण्याची आवश्यकता, वाढत्या बेरोजगारीमुळे गुन्हेगारीकडे व आत्महत्येच्या घटनेत होत असलेली वाढ, याबाबत शासनाने वनबाधित लोकांच्या कल्याणासाठी खनिज विकास निधी व मानव विकास मिशनच्या धर्तीवर किंवा डोंगरी विकास निधीच्या धर्तीवर विशेष निधी देऊन या भागाच्या नागरिकांचा रोजगार व दरडोई उत्पन्न वाढविण्याच्या योजना राबविण्याची नितांत आवश्यकता, राज्यातील व विशेषतः विदर्भातील तीर्थक्षेत्र व पर्यटन क्षेत्राच्या विकासाकरिता पायाभूत सुविधांसह ठोस कार्यक्रम आखण्याची आवश्यकता, या सर्व स्थळांची प्रसिद्धी, जाहिरात, डॉक्युमेन्ट्री व वेगवेगळ्या महोत्सवाच्या माध्यमातून या भागातील सर्व प्रसिद्ध तीर्थक्षेत्र व पर्यटन क्षेत्राची वेगवेगळ्या चॅनलवर तसेच एअरपोर्ट व रेल्वेस्टेशन व हॉटेल्स येथे प्रसिद्धी करण्याची आवश्यकता, वनक्षेत्रात राहणाऱ्या आदिवासींच्या कल्याणाकरिता व रोजगाराकरिता योजना राबविण्याची आवश्यकता, विदर्भात औद्योगिक प्रगती करण्या करीता औद्योगिक क्षेत्र व दरडोई उत्पन्न कमी असलेल्या तालुक्यात व वन क्षेत्रात प्रदूषण विरहीत

उद्योगांबाबत धोरण आखण्याची आवश्यकता, विदर्भाच्या सर्वांगीण विकासाकरिता, शासनाने ठोस व कालबद्ध कार्यक्रम घोषित करण्याची आवश्यकता."

(ख) (गुरुवार, दिनांक १४ डिसेंबर, २०२३, शुक्रवार, दिनांक १५ डिसेंबर, २०२३ व सोमवार, दिनांक १८ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेला म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव) —

सर्वश्री अंबादास दानवे, सतेज उर्फ बंटी पाटील, एकनाथराव खडसे, अॅड.अनिल परब, सर्वश्री शशिकांत शिंदे, अशोक ऊर्फ भाई जगताप, कपिल पाटील, नरेंद्र दराडे, अभिजीत वंजारी, सचिन अहिर, राजेश राठोड, सुधाकर अडबाले, धीरज लिंगाडे, विलास पोतनीस, जयंत पाटील, किरण सरनाईक, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.सुनिल शिंदे, डॉ.प्रज्ञा सातव, श्री.आमश्या पाडवी, वि.प.स. यांचा म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव —

"राज्यातील शासकीय व वैद्यकीय रुग्णालयांत अपुऱ्या सुविधा, औषधांचा तुटवडा, रुग्णालयावर असलेला रुग्णांचा अतिरिक्त भार व अपुरे मनुष्यबळ यामुळे आरोग्य खात्याचा उडालेला बोजवारा, नांदेड, छत्रपती संभाजीनगर, नागपूर व कळवा (जि.ठाणे) येथील रुग्णालयात मोठ्याप्रमाणात रुग्णांचा झालेला मृत्यू, सर्व जिल्ह्यांमध्ये सुसज्ज अशी मल्टीस्पेशलिटी रुग्णालये उभारणे, ग्रामीण भागातील आरोग्य यंत्रणा मजबूत करण्याकरिता युद्धपातळीवर पाऊल टाकणे, आरोग्य खात्यावरील तरतूद दुप्पट करणे, प्रत्येक जिल्ह्यांमध्ये वैद्यकीय महाविद्यालय स्थापन करणे या निर्णयांची अंमलबजावणी झालेली नसणे, प्रत्यक्षात आरोग्य खात्याकडून यंत्रणा सुधारण्याकरिता वाढीव खर्चाची मागणी दरवर्षी अर्थसंकल्पापूर्वी वित्त विभागाकडे केली जाणे, परंतु निधीच्या तरतुदीत आरोग्य खात्याला दुय्यम वागणूक मिळत असणे, राज्यात विविध विभागाचे मंत्री तसेच अधिकाऱ्यांनी शासकीय कामांमध्ये हस्तक्षेप करून केलेली अनियमितता, तसेच शासकीय अधिकारी व कर्मचारी यांच्या बदलीमध्ये झालेला गैरव्यवहार, तसेच स्थानिक स्वराज्य संस्थामध्येही मोठ्याप्रमाणात गैरव्यवहार होवूनही संबंधित अधिकारी/कर्मचारी यांचेवर कारवाई केलेली नसणे, राज्यात २५ वर्षाखालील ४२ टक्के पदवीधर तरुण बेरोजगार असल्याचे अझीम प्रेमजी विद्यापिठाच्या अहवालातून निदर्शनास येणे, उक्त अहवालानुसार २५ वर्षांपेक्षा कमी वयाच्या निराधार तरुणांमध्ये बेरोजगारीचे प्रमाण १३.५ टक्के

असणे, सर्वाधिक बेरोजगार २५ ते २९ वयोगटातील असणे, शहरी व ग्रामीण महिलांमध्येही बेरोजगारीचे प्रमाण चिंताजनक असणे, त्यामुळे त्यांच्या उदरनिर्वाहाचा प्रश्न निर्माण होणे, राज्यात बी-बियाणे, कीटकनाशके, रासायनिक खते विक्रेत्यांमध्ये राज्य शासनाच्या प्रस्तावित विधेयकामुळे विक्रेत्यांवर होणार असणे, त्यामुळे उक्त विधेयकास विक्रेत्यांचा विरोध असणे, महाराष्ट्र वीज वितरण महामंडळाकडून होत असलेला भ्रष्टाचार व अनागोंदी कारभार यामुळे ग्राहकांना होत असलेला त्रास, शेतकऱ्यांना अनियमित वीज पुरवठा होत असल्याने पिकांचे होत असलेले नुकसान, राज्यात ६५००० स्मार्ट मीटर बसविण्यासाठी विविध जिल्ह्यांमध्ये जयपूर येथील कंपनीला २२२, २२, २२,२२२ इतक्या रकमेचे टेंडर देण्यात आलेले असणे, यामध्ये जुने मीटर हे नविन मीटर दाखवून केलेला भ्रष्टाचार, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

**बारा : सोमवार, दिनांक १८ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या बॅलेटमध्ये आलेल्या अर्धा-तास चर्चा म.वि.प. नियम ९२ अन्वये (बैठकीच्या शेवटी) —**

(१) **सर्वश्री गोपिचंद पडळकर, प्रवीण दटके, रमेश कराड, वि.प.स.**

"सांगली जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक लि. सांगली मध्ये आर्थिक गैरव्यवहार झाल्याबाबत" या विषयावरील श्री. गोपिचंद पडळकर, व इतर वि.प.स. यांचा तारांकित प्रश्न क्र. २१३६९ ला दिनांक ११ डिसेंबर, २०२३ रोजी दिलेल्या उत्तरातून उद्भवणाऱ्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

(२) **सर्वश्री प्रविण दरेकर, रमेश पाटील, श्रीमती उमा खापरे, वि.प.स.**

"मुंबईतील बहुतांश झोपडपट्टी पुनर्वसन प्रकल्पांमध्ये (एसआरए) अनियमितता आढळून आल्याबाबत" या विषयावरील श्री. प्रविण दरेकर व इतर वि.प.स. यांचा तारांकित प्रश्न क्र. २१२७७ ला दिनांक १२ डिसेंबर, २०२३ रोजी दिलेल्या उत्तरातून उद्भवणाऱ्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

विधान भवन,  
नागपूर,  
दिनांक : १८ डिसेंबर, २०२३

जितेंद्र भोळे  
सचिव (१) (कार्यभार),  
महाराष्ट्र विधानपरिषद